Mellansteget

Ett samverkansprojekt mellan
Socialtjänsten Umeå Kommun,
Umeå gymnasieförvaltning och
Samordningsförbundet

Delårsrapport 2010
2010-07-01 – 2010-12-31

Rapporten
Sammanställd av:
Camilla Lindström-Labba
Projektledare Mellansteget
På uppdrag av
Samordningsförbundet

1. SAMMANFATTNING 3
1.1 Bakgrund 3
1.2 Syfte 3
1:3 Mål 3
Verksamhetsmål 3
1.4 Målgrupp 3
1.5 Projektgenomförande 4
1.6 Resultat och 1.7 slutsatser 4
2. SAMVERKAN 6
3. DELTAGARE 8
3.1 Deltagarnas förutsättningar 8
3.2 Genomförande och process 8
3.3 Resultat och effekter 8
4. PROJEKTORGANISATION 11
4.1 Deltagande organisationers förutsättning 11
4.2 Genomförande och process 11
4.3 Resultat och effekter 12
5. GENOMFÖRANDE/METOD 12
5.1 Genomförandets förutsättningar 12
5.2 Genomförande och process 13
Praktik 14
5.3 Resultat och effekter 16
6. AKTIVITETER 20
7. KOMMENTARER TILL AKTIVITETER 21
8. UPPFÖLJNING AV DELTAGARE 23
9. KOMMENTARER TILL UPPFÖLJNING AV DELTAGARE 23
10. SUS (SYSTEMET FÖR UPPFÖLJNING AV SAMVERKANSINSATSER) 24
11. SLUTSATSER/AVVIKELSER 24

SAMMANFATTNING

1.1 Bakgrund

Särskolan, arbetsförmedlingen och daglig verksamhet har samtliga gett uttryck för att de saknat en effektiv metod, ett arbetssätt, där fokus är arbetet för ungdomar som avslutat gymnasiesärskolan. Erfarenhet visar att dessa ungdomar behöver en längre riktad insats, ett mellanår, där det får tid att mogna och hjälp att hitta rätt antingen till den öppna arbetsmarknaden eller till daglig verksamhet enligt LSS.

I Skellefteå bedrevs mellan åren 2007 till 2010 projektet Mellansteget där en metod utvecklades som var anpassad efter målgruppens behov och som gav bra resultat. Under 2009 påbörjade en arbetsgrupp, med representanter från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Umeå Kommun och Umeå gymnasieförvaltning, arbetet med att ta fram en projektbeskrivning för ett Mellansteg i Umeå. Hösten 2009 startade rekryteringen av projektmedarbetarna och den avslutades i december samma år. Projektet startade 2010-01-11 och beräknas vara avslutat 2012-06-30. Projektet finansieras av Samordningsförbundet, Socialtjänsten Umeå Kommun och Umeå gymnasieförvaltning. Totalt över projekttiden beräknas 28 ungdomar delta. Projektet är i nuläget lokaliserat i Vasaskolan. Hösten 2011 ska samtliga verksamheter på Vasaskolan flytta till Östra gymnasiet.

1.2 Syfte

Att erbjuda ett visst urval av ungdomar som avslutat gymnasiesärskolan en teoretisk och praktisk vidareutbildning där syftet är att kvalitetshöja individen och få en bättre träffsäkerhet om de står till arbetsmarknadens förfogande eller om de bör rekommenderas att ansöka om daglig verksamhet enligt LSS. Syftet med projektet är också att visa på de särskilda styrkor som dessa ungdomar har.

1:3 Mål

Efter avslutat år i Mellansteget är målet att den enskilda individen ska vara stärkt och medvetandegjord om sina förutsättningar/begränsningar, ha en realistisk självbild, ökad självkänsla, kunskaper om rättigheter/skyldigheter i samhället samt myndigheternas roller.

Verksamhetsmål

- Öka och säkerställa arbetsförutsättningar så att 50 % av deltagarna bedöms kunna stå till arbetsmarknadens förfogande.
- Projekttiden ska leda fram till ett gemensamt arbetsmaterial/metod för att klargöra förutsättningarna. Utvärderingsmaterial ska kunna användas av de olika myndigheterna och leda fram till ett nytt sätt att se och samverka kring individen.
- Projektanställda och berörda handläggare hos respektive myndighet ska uppleva en ökad kompetens för att arbeta med målgruppen som ett resultat av projektet.
- Implementeras i ordinarie verksamhet, Socialtjänsten i Umeå är ansvarig för att diskussioner påbörjas under 2011.

1.4 Målgrupp

I första hand är målgruppen ungdomar, upp till 25-år, som avslutat gymnasiesärskolans nationella program nuvarande eller tidigare år och som bedöms stå nära arbetsmarknaden. I andra hand kan ungdomar som provat annan aktivitet vara aktuella. Gemensamt för båda

grupperna är att man bedömer att det finns ett behov av att växa och mogna inför vuxenlivet genom projektinsatsen innan man gör en framtidsplanering.

1.5 Projektgenomförande

Mellansteget kombinerar teori med praktik. Vid tre tillfällen går deltagarna ut på praktik, däremellan är det teoriperioder i olika omfattning. Året i Mellansteget inleds med 8 veckors teori, då arbetet med att växa och utvecklas som person påbörjas med hjälp av olika metoder och inslag.
En betydelsefull del av projektet är praktiken på den öppna arbetsmarknaden. Valet av praktikplats sker utifrån deltagarens önskemål och intressen, för att skapa ett ökat engagemang, inspiration och glädje hos individen. Praktiken är en möjlighet att få arbetslivserfarenhet och referenser att använda i CV. Under praktikperioderna är deltagarna på sina arbetsplatser 4 dagar/vecka och den 5:e dagen är det återsamling. Vid återsamlingsträffarna ges deltagarna möjlighet att berätta om hur veckan varit, ett erfarenhetsutbyte sker och en möjlighet till lärande mellan gruppmedlemmarna.
Varje vecka genomför projektmedarbetarna ett praktikbesök och ska fungera som ett stöd för deltagaren och handledaren. Vid detta besök finns möjlighet att samtala kring hur veckan varit samt hur stödet kan utformas på arbetsplatsen.
Efter varje avslutad praktikperiod får deltagarna med sig ett muntligt och skriftligt omdöme från praktikplatsen. Efter halva tiden i projektet ske ett halvårssamtal, ett tillfälle att diskutera hur det fungerat för deltagaren och en chans att påbörja framtidsplaneringen. Inför avslutad tid i projektet sker en framtidsplanering med anvisande myndighet och berörda, där skriftligt sammanställd individuell utvärdering och rekommendationer tas fram för varje deltagare.

1.6 Resultat och 1.7 slutsatser

Projektet har varit i gång i ett år och under hösten har två grupper varit i verksamhet samtidigt, totalt 16 ungdomar. Mellansteget har i skrivande stund avslutat pilotgruppen med 6 deltagare. Grupp 2 har nu kommit halvvägs in i projektet, de har genomfört 8 veckor teori, varit ute på 10 veckor praktik och haft en återsamlingsvecka.

Inför start i projektet är det är viktigt att bedöma om det hos individen finns ett behov av det Mellansteget kan erbjuda, en närhet till arbetsmarknaden och en möjlighet att tillgodogöra sig verksamheten och praktikplatsen. Bedömningen ska fokuseras på om individen vill delta, närvaro/frånvaro från tidigare aktiviteter, har en aktivitetsnivå på minst 4 timmar/dag och om man kan samarbeta med andra i grupp. I pilotgruppen var det inte alla deltagare som uppfyllde målgruppskriterierna. Svårigheterna fanns i förmågan att kunna ta till sig det Mellansteget och praktikplatsen erbjuder samt att stå nära arbetsmarknaden. När det gäller deltagarna i grupp 2 bedömer projektteamet att de arbetar med målgruppen, men att det hos vissa av deltagare finns svårigheter; hög frånvaro och brist på motivation att delta, som bör fungera som varningsklockor. För att bedöma individens behov inför projektdeltagande krävs en samverkan mellan gymnasiesärskolan eller anvisande myndighet, Ungdomstorget och Mellansteget. Under hösten har det ordnats träffar med ovanstående för att diskutera samverkansformer samt målgrupp. Denna diskussion kommer att fortgå under 2011.

Att delta i Mellansteget och att befinna sig i en miljö där funktionshinder och funktionsnedsättning nämns, har för vissa av deltagare upplevts som jobbigt. Projektteamet anser dock att detta kan underlätta och starta processen med att acceptera och lära sig leva med sin funktionsnedsättning. Att lära känna sig själv, vad funktionsnedsättningen innebär och hur det påverkar möjligheten att få ett arbete är något som tar tid och som ibland har med mognad att göra. Att bli erbjuden kunskap om vad man är bra på och hur det kan förbättras är

betydelsefullt för att få uppleva att; jag är duktig, jag kan, jag duger och jag vågar. Dels för att lära känna sig själv bättre, se sina starka sidor och dels i vilka situationer, som stöd behövs. Det som deltagaren har svårt med, kan ibland genom anpassning och stöd leda till ny kunskap och ökad självständighet. Under hösten har personalgruppen träffat gymnasiesärskolan för att diskutera hur de arbetar med självinsikt och handikappmedvetenhet under gymnasieåren. Projektteamet upplever att de genom detta fick tips och råd om hur fortsatt arbete med detta kan utformas.

En viktig del i projektet är att verka för en hög delaktighet, genom att individen är med och påverkar sin medverkan, detta för att skapa ett ökat intresse, drivkraft och tillfredsställelsen. Projektteamets erfarenhet är att detta ibland upplevs svårt från deltagarnas sida, det finns en osäkerhet inför att göra val och en bristande erfarenhet. Stödet är utformat för att hjälpa individen att välja en bra väg genom att visa på olika valmöjligheter.

Projektteamet har fått lägga ansenlig tid på coachande samtal via telefon eller enskilda träffar. Det kräver lyhördhet och en förmåga att förstå antydningar och att tolka signaler hos individen. Stödet har handlat om att motivera eller hjälpa till att lösa problem som uppstått på praktikplatsen. De enskilda samtalen med deltagarna, anser projektteamet, har varit betydelsefulla för möjligheten att lyckas i projektet och det är av största vikt att fortsätta avsätta tillräckligt med tid för detta. Projektteamet anser att det under hösten, med två grupper igång samtidigt, funnits begränsat med utrymme för detta, men förhoppningsvis blir det en förändring under våren 2011.

Projektteamet kan konstatera att det behövs tid, både för att lära känna individerna, se deras förmågor samt att bryta negativa mönster. Att svårigheterna kan se olika ut för individen, har teamet fått uppleva, och erfarenheten är att det krävs samverkan för att hjälpa individen att få rätt insatser och förändra sin livssituation.

Projektteamet finner att projektupplägget, med praktik och teoriperioder i olika omfattning, har varit framgångsrikt. En viktig del är den nära kontakt som byggs upp mellan personal och deltagare och som är avgörande för det kommande arbetet under året. En annan viktig faktor har varit det samarbete som skapats mellan deltagaren, praktikhandledaren och Mellansteget genom de återkommande praktikbesöken. Återsamlingsträffarna är ett betydande inslag för att skapa ett erfarenhetsutbyte och för att lyssna, förstå och våga tala. Projektmedarbetarnas upplevelse är att diskussionen flöt på bättre i pilotgruppen jämfört med grupp 2. Förklaring till detta kan vara att grupp två är en yngre grupp och med således mindre erfarenhet från praktik. Deltagarna i grupp två har även haft svårare att koncentrera sig, sitta still och lyssna på varandra, som kan bero på mognad eller det faktum att gruppen varit större. Gruppdynamiken har varit annorlunda jämfört med pilotgruppen, kanske för att det varit tydlig att det finns större skillnader i personligheten mellan deltagarna i gruppen. Projektteamets stora utmaning har varit att få grupp 2 att fungera väl tillsammans. Genom att klarlägga dynamiken har vi fått en ökad förståelse för grupp medlemmarna och anpassat vårt bemötande därefter.

Omdömet som deltagarna får från praktikplatserna ligger till grund för framtidsplaneringen, men används även som ett arbetsmaterial. Vid uppföljningen av praktikperioden används omdömet för att diskutera och visa på starka och svaga sidor hos individen. Projektteamets erfarenhet är att det kräver en balansgång det vill säga att alltid försöka lyfta individens starka sidor även om omdömet varit sämre. Samtidigt måste samtal hållas kring vad som fungerat

mindre bra men med fokus på lösningsmöjligheter. Omdömet ska även fortsättningsvis utvärderas och utvecklas för att bli så bra som möjligt.

Vid pilotgruppens framtidsplanering medverkade ungdomen, anvisande myndighet och försäkringskassan. Utifrån behov deltog även föräldrar, god man och boendepersonal. Under flerpartsamtalet gavs en sammanfattning av individens år i Mellansteget, presentation av omdömen samt rekommendationer inför framtiden. För att bedöma deltagarnas arbetsförmåga har omdömet kompletterats med arbetsförmedlingens bedömningskriterier av arbetsförmåga. Projektledaren anser att avslutningssamtalet gav en bra möjlighet att tillsammans med anvisande myndighet diskutera deltagarens möjligheter och initiera rätt stöd inför framtiden.

Rekommendationer för pilotgruppen är att tre deltagare tillhör arbetsförmedlingen, två ungdomar rekommenderas att ansöka om daglig verksamhet och en ska studera grundvux.

Projektteamet upplever att de är en fungerade arbetsgrupp och arbetet beskrivs som lärande och utvecklande. Arbetssättet präglas av en helhetssyn på individen och ett lösningsfokuserat tänkande där det fokuserat på vad man är bra på och försöker underlätta för det man har svårt för.

2. SAMVERKAN

Samverkan mellan Mellansteget och deltagande myndigheter och organisationer har fungerat bra under projektets första år. Som stöd för projektmedarbetarna, i genomförandet av uppdraget, tillsattes i början av året en metodgrupp med representanter från de samverkande parterna på Ungdomstorget. Under 2010 har metodgruppen haft 6 inbokade träffar där målgrupp, ansökningsförfarandet, urvalskriterier och lägesrapporter diskuterats. Det har även funnits tillfälle att diskutera enskilda individer. Projektmedarbetarna anser att träffarna har fyllt sitt ändamål och under 2011 kommer metodgruppen att mötas varannan månad. Projektledaren är sammankallade.

Förra året påbörjades ett samarbete med VIVA Arbete Unga, som tillsammans med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, ansvarar för Mellanstegets introduktionsprogram på Ungdomstorget. Detta för att diskutera frågor kring upplägget av dagarna samt hur Mellanstegets målgrupp ska identifieras. Det samarbetet är viktigt, men bör även utvecklas, för att tillsammans identifiera ungdomar i behov av insatsen. Under november träffades gruppen igen för att diskutera enskilda individer, om de ansågs tillhöra målgruppen och hur det fungerar för dem i verksamheten. Under våren 2011 ska VIVA arbete unga göra ett studiebesök på Mellansteget för att få en större inblick i arbetssättet.

I föregående rapport lyftes frågan att det fanns behov av att utveckla och förbättra samverkan med anvisande myndighet inför start i Mellansteget. Det vill säga att det sker en överrapportering, i led av detta får projektpersonal en muntlig eller skriftlig sammanfattning från tidigare provade aktiviteter eller praktikplatser. Därför träffade projektteamet under augusti månad, inför gruppstart 2, anvisande myndighet för att få en bakgrundsinformation och det har, enligt projektteamet, varit till stor hjälp i kontakten med individerna. I vissa fall har Mellansteget begärt, efter samtycke från individen, att få ta del av tidigare utredningar som genomförts. Att få tillgång till utredningar känns aktuellt och är något som projektteamet anser är nödvändigt för att ge rätt stöd och bemötande av ungdomen. Att ge samtycke till detta är något som förslagsvis skulle kunna genomföras under introduktionsprogrammet. Ungdomar som kommer direkt från gymnasiesärskolan har dokumenterade arbetslivsplaner som studie- och yrkesvägledarna har bifoga till verksamheten.

Hösten 2010 initierades ett samarbete med Ungdomshälsan kring mat, stress och avslappning eftersom det visat sig vara ett område där många deltagare behöver stöd och hjälp. Målsättningen att individen efter året i Mellansteget ska ha fått kunskap om hur de kan påverka sin hälsa för att må bra. Grupperna erbjöds en halvdagsutbildning i ämnet av en Leg. Sjukgymnast och en Leg. Dietist, som båda är anställda av Ungdomshälsan. Upplägget på kursen var anpassat efter målgruppens behov med kortare information varvat med praktiska övningar. Utvärderingen visade att många upplevde att det var en givande dag. Under kommande år ska Ungsam även fortsättningsvis vara ett inslag och deltagarna ska erbjudas ett kurskoncept 1-2 tillfällen/år.

Under föregående år träffade projektteamet vid två tillfällen personal från Mellansteget i Skellefteå. Ett samarbete och erfarenhetsutbyte skapades kring metoder, arbetssätt, målgrupp och material. Projektteamet anser att denna samverkan har haft en betydande roll i projektgenomförandets första fas. Nu är Mellansteget i Skellefteå implementerat, till viss del, och kommer att ingå i arbetsmarknadstorget. Under vårterminen finns planer på att den grupp handläggare, som kommer att jobbar vidare med Mellanstegets arbetssätt och metoder på arbetsmarknadstorget, ska besöka Mellansteget i Umeå. Förhoppningsvis kan erfarenhetsutbytet fortgå genom detta.

Projektmedarbetarna bjöd under augusti/september 2010 in till halvårsträffar tillsammans med pilotgruppens deltagare, anvisande myndighet och berörda. Dessa träffar ska vara en del av förberedelsen inför framtidsplaneringen och ett tillfälle för diskussion. Kring en deltagare i pilotgruppen, som bedömdes stå nära arbetsmarknaden men där svårigheter med hög frånvaro fanns, blev halvårssamtalet ett uppvaknande. Att genom arbetsförmedlingen få vetskap om att anställningsbarheten påverkades fick individens mängd frånvaro att minska till obefintlig under praktikperiod 2. Projektteamet anser att halvårssamtalet fyller en viktig del i framtidsplaneringen genom att diskussionen med anvisande myndighet påbörjas i tid och att det således finns möjlighet till planering.
För grupp två kommer halvårssamtalen att påbörjas under januari 2011.

Under Mellanstegets första seminarium lyfte Mellanstegets mentor Birgit Högberg upp frågan om i vilken mån vi diskuterar funktionsnedsättningens betydelse för deltagaren med deltagaren samt om det fanns ett samarbete med gymnasiesärskolan kring detta. Mot denna bakgrund bjöds därför studie- och yrkesvägledarna in till en träff i december där syftet var att utbyta erfarenheter. Deltagarna var överens om att ämnet är svårt att beröra då det kan vara känslig för många elever. Projektteamet fick information om att gymnasiesärskolan jobbar med frågan genom ämnet kommunikation och samspel vars innehåll kan se olika ut mellan gymnasieskolorna. Under året i Mellansteget finns återkommande inslag av värderingsövningar och som även skolan jobbar med. Under dessa övningar ges ett tillfälle för deltagarna och eleverna att träna på att lyssna, förstå och våga uttrycka sig. Ett tips som projektteamet kommer att fortsätta att jobba vidare med och utveckla är att deltagarna varje vecka ska få skriva i en så kallad ”jag är bra” bok. Där handlar det om att stärka och utveckla självkänslan genom att vid varje återsamlingsträff skriva tre bra saker man gjort eller varit med om under veckan.

Mellansteget deltar även i gymnasiesärskolans programråd, som är en samarbetsform mellan skolan och arbetsliv. Under hösten har projektledaren gett en lägesrapport samt deltagit i en arbetsgrupp inför inbjudan av arbetsgivare till programrådet. I programrådet deltar skolledningen, representanter för lärare och elever på respektive program samt representant från gy- och vuxenutbildningsnämnden. Programrådets huvuduppgift är att vara en länk

mellan skolan och den eller de delar av näringslivet som skall ta emot eleverna när de slutar gymnasiet.

3. DELTAGARE

3.1 Deltagarnas förutsättningar

Under projektåret 2010 har totalt 16 ungdomar deltagit i projektet. Pilotgruppens 6 deltagare avslutade sitt år i Mellansteget den 22 december och under våren 2010 kommer 10 ungdomar att vara igång. Det som kännetecknar båda grupperna är en nedsatt självinsikt, om vem man är som person, kopplat till funktionsnedsättningen och vad det innebär för ett arbetsliv. Många av ungdomarna hade även ett lågt självförtroende och självkänsla men det varierar från person till person. Projektteamet anser att det även krävs tid, tid för utveckling, lärande, förändringsarbete och att bygga upp relationer.

3.2 Genomförande och process

Vid rekryteringen av deltagare till pilotgruppen träffades Mellanstegets metodgrupp i januari månad och under det mötet fick respektive myndighet ge förslag på personer som ansågs tillhöra projektets målgrupp. Därefter erbjöds 6 ungdomar en plats i Mellansteget. En deltagare tackade nej till erbjuden insats och därför kom reservlistan till användning. All information om Mellansteget fick pilotgruppens deltagare vid det första besöket, men inför höstens intag gavs information om projektet till deltagarna vid flertalet tillfällen. Det kan antas att en bättre förberedelse tillsammans med motivation att delta kan leda till en mer gynnsam start i projektet.

För sökande till grupp 2 infördes under juni månad ett två veckors introduktionsprogram på Ungdomstorget, dit man anvisades av respektive myndighet. Första veckan var för de ungdomar som provat annan aktivitet och den andra veckan för dem som avslutat gymnasiesärskolans nationella program nuvarande år. Totalt anvisades 18 ungdomar, 10 killar och 8 tjejer, till Mellanstegets introduktionsveckor och 15 deltog. Under introduktionsveckorna träffade personal från Ungdomstorget ungdomarna under två-tre halvdagar och genomförde en första kartläggning. Deltagarna fick även information från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och om Mellansteget. Utifrån bedömning av behov av insatsen rekommenderades ungdomarna att söka till Mellansteget. Deltagarlistan med 10 namn, 5 killar och 5 tjejer, presenterades på en metodgruppträff under tredje veckan i juni och beslutsmeddelande skickades ut samma vecka. Det skapades även en reservlista med två namn som kom till användning då en deltagare avslutades efter två veckor på grund av bedömda svårigheter att lyckas i projektet, motivationen fanns men inte förutsättningarna.

Under nästa introduktionsprogram kommer Mellansteget att delta genom Mellanstegets ambassadörer, det vill säga att deltagarna i grupp 2 informerar om projektet samt genomför någon enklare övning.

3.3 Resultat och effekter

I pilotgruppen deltog 6 ungdomar och anvisande myndighet var: Arbetsförmedlingen, Ungdomscentrum och daglig verksamhet. Gruppen bestod av tre tjejer och tre killar och medelåldern var 22-år. Det som kännetecknade deltagarna i pilotgruppen var en nedsatt självinsikt, om vem man är som person, kopplat till funktionsnedsättningen och vad det innebär för ett arbetsliv. Många av ungdomarna hade även ett lågt självförtroende och självkänsla. Det fanns hos hälften av deltagarna en uttryckt önskan om anställning.

I grupp 2 deltar 10 ungdomar, 5 killar och 5 tjej och medelålder är 21-år. Anvisande myndighet är: arbetsförmedlingen, försäkringskassan och daglig verksamhet. Det utmärkande för deltagarna i grupp 2 är att nästan samtliga vill ha ett jobb i framtiden. Det finns hos många av deltagarna även en nedsatt självinsikt och handikappmedvetenhet. Vissa av ungdomarna har likaså ett lågt självförtroende och självkänsla.

I pilotgruppen var det 2 av 6 deltagare som inte uppfyllde målgruppskriterierna. Svårigheterna fanns i förmågan att tillgodogöra sig det Mellansteget och praktikplatsen erbjöd samt att stå nära arbetsmarknaden. Detta hade den effekten att utbildningsplanen och valet av praktikplats behövde anpassas efter individens behov av insats. Anpassning utifrån individens behov måste alltid ske, men i dessa fall var projektmedarbetarna tvungna att göra ytterliggare insatser och tillrättaläggande för att det skulle fungera så optimalt som möjligt för individen. Förändringen i rekryteringsprocessen har haft den effekten att projektmedarbetarnas nu anser att de jobbar med målgruppen. Dock finns problemområden som även fortsättningsvis måste fungera som något av en varningsklocka för möjligheten att lyckas i projektet. Detta anser projektteamet är framförallt mängden frånvaro samt motivationen att delta i projektet. Inför framtiden anser projektledaren att bedömningen av behov och att hitta Mellanstegets målgrupp även fortsättningsvis måste utvecklas och förfinas.

I Samordningsförbundets enkät framkom att två av sex deltagare i pilotgruppen inte ansåg att de deltog frivilligt i projektet. De uttryckte även att de fått avbryta tidigare aktivitet för att börja i Mellansteget. Därför anser projektledaren att det är viktigt med information och hur den överförs till deltagarna inför start i verksamheten. Att försöka vara ärlig och prata i klartext om varför ungdomen t ex behövt avbryta en tidigare aktivitet för att börja i Mellansteget. För att lyckas inom projektet är det angeläget att individen är motiverad och vill delta i det Mellansteget erbjuder. Detta är något som Mellanstegets metodgrupp diskuterat och som prioriterades vid intag till grupp 2 och som även fortsättningsvis kommer att tas med i bedömning av behov. I grupp två upplever 8 av 10 att de deltar frivilligt i aktiviteten. För de deltagaren, som delvis upplever frivilligt deltagande i aktiviteten, var omgivningen påtryckande att påbörja Mellansteget. Projektmedarbetarna upplever att det kan ha påverkan på en individs möjligheter att lyckas i projektet.

Efter halva tiden i projektet var det märkbart hur känslan av att vara en grupp hade vuxit fram hos deltagarna i pilotgruppen. Det kan ha förstärkts genom att de kände varandra sedan skoltiden, att det fanns ett gemensamt verksamhetsmål men även de rutiner som deltagandet i projektet skapade för individen. Det framkom att deltagarna uppfattade sig som en grupp genom att de var medvetna om varandras framsteg liksom motgångar men också försökte stötta varandra. Stödet som behövdes från projektpersonal handlade om att skapa kommunikationstillfällen och därmed öka gruppens förmåga att samarbeta för att t ex fatta beslut, lösa problem och delge varandra information.
Denna känsla av att vara en grupp gick snabbare att uppnå hos grupp 2, som redan efter den första veckan var där. Däremot anser projektmedarbetarna att det hos grupp 2 inte finns samma medvetenhet och intresse att ta del av varandras deltagande i projektet jämfört med pilotgruppens deltagare. Det kan bero på att grupp 2 är en större grupp eller vara en fråga om mognad. I arbetet med grupp två har konfliktlösning varit ett återkommande inslag som stundtals påverkat dagarnas upplägg. Orsaken till konflikterna har varit missförstånd, problem med känslor och bristande impulskontroll.

Att utvecklas som människa är en grundläggande målsättning under året i Mellansteget, men projektteamet bedömer att det kommer och måste få ta sin tid. Det är tydligt att många

ungdomar behöver stöd under en länge tid och hur utformningen av stödet kan se ut kan variera. En betydelsefull del har varit det samarbete som etablerats under praktikperioden mellan deltagaren, praktikhandledaren och Mellansteget genom praktikbesöken och återsamlingsträffarna. När det uppstått svårigheter på praktikplatsen har det kommit fram vid dessa besök och en lösning har kunnat diskuteras. Ytterliggare en viktig omständighet är den relation som skapats mellan personal och deltagare. Under teoriveckorna lära man känna varandra och en trygghet växer fram som är positivt för det kommande samarbetet. Projektteamet anser att grunden i arbetet är att skapa goda relationer och ha ett positivt förhållningssätt baserat på ett lösningsfokuserat tänkande. I projektbeskrivning står även beskrivet att Mellansteget ska resultera i att ungdomarna marknadsförs och att starka sidor blir synliga, men det handlar även om att på sikt förändra attityder i samhället. Under året i Mellansteget jobbar vi med att stärka individen men det är i mötet med samhället funktionsnedsättning blir tydligt och i vissa fall ett hinder. Projektteamet anser att det handlar om kunskap som ett led i att öka förståelsen som kan påverkar bemötandet t ex på en arbetsplats. Därför är praktikhandledarutbildningen ett viktigt inslag under året i Mellansteget och det finns även planer på att utifrån behov gå ut och informera arbetsgrupper på praktikplatsen.

Efter första projektåret har projektteamet kunnat se en positiv förändring hos samtliga deltagare, men det är en process som tar tid. En byggsten i projektet är att verka för en hög delaktighet genom att individen är med och aktivt påverkar sitt år. För många av ungdomarna är det en ovan situation, men med rätt stöd har det fungerat bra. För att tydliggöra den utveckling som varje deltagare har under året i Mellansteget tränas man i att sätta upp mål, både stora och små, samt att utvärdera dessa. För detta har ledorden VILL, GÖRA och VARA använts och det, anser projektteamet, har gjort det mer tydligt och konkret för individen. Att sätta upp mål upplevdes svårt av många i pilotgruppen men detta är ett viktigt redskap att använda för att motivera och ge deltagarna bekräftelse på att de är inne på rätt väg.
Mellanstegets upplägg, dess innehåll och metoder, bedömer projektteamet, är ett viktigt led i att stärka individens självinsikt. Deltagarna har i sitt CV och personliga brev fått träna på att beskriva vad som är viktigt att veta om dem, deras funktionsnedsättning och hur stödet kan vara utformat för att det ska fungera bra på arbetsplatsen. Utvärderingen av praktikkontrakt, VILL, GÖRA, VARA dokumentet och omdömet från första praktikplatsen har sammantaget även inverkat på denna process.

Mellansteget ska vara en arbetsförberedande insats vilket bland annat innebär att det under året fokuseras på hög närvaro och att passa tider. Bland pilotgruppens deltagare var det flera ungdomar som uppvisade problem med att passa tider samt hade en hög frånvaro. Projektmedarbetarna anser att ovanstående skapade en oro i gruppen och gav negativa signaler till de övriga gruppmedlemmarna.
I grupp 2 är det förre deltagare som har svårigheter med frånvaro, men omfattningen av problemet är större. Detta har i sin tur föranlett diskussioner om fortsatt deltagande i projektet. Den höga frånvaro eller svårigheterna att passa tider påverkade även det omdöme som de fick från praktikplatserna. När praktikhandledaren ska fylla i omdömet ges instruktionen att tänka sig en anställningssituation. Det är viktigt att individen och projektmedarbetarna får kännedom om både det som fungerat bra men även det som varit mindre bra. Det blir en utgångspunkt och något att jobba vidare med inför nästa praktikplacering.

I tidigare lägesrapport beskrevs att avgångselever invände mot beskrivningen av att Mellansteget är en ettårig vidareutbildning med teori. I stället har projektteamet beslutat att

kalla det ”ett förberedande år inför vuxen- och arbetsliv” men behålla ordet teori. Detta med motiveringen att det inte går att finna en bättre benämning.

4. PROJEKTORGANISATION

4.1 Deltagande organisationers förutsättning

Projektet ägs av Socialtjänsten Umeå Kommun, som har ett verksamhets- och arbetsgivaransvar. Projektet styrs av Ungdomstorgets styrgrupp med representanter från Viva kompetenscentrum, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten Umeå Kommun, Särskolan, Ungdomscentrum och Samordningsförbundet. Styrgruppen sammanträder var 6: e vecka. Projektledaren har under projektet första år avgett två lägesrapporter till styrgruppen.

Mellansteget har, som det står i projektbeskrivningen två anställda, en projektledare och en projektmedarbetare (2,0 årsarbetare). Rekrytering av personal till Mellansteget påbörjades under hösten 2009 och avslutades december 2009. Vid rekryteringen söktes två personer som kompletterade varandra vad gäller utbildningsbakgrund, erfarenhet och personliga egenskaper. Kompetenskraven till projektledar- och projektmedarbetstjänsten var en pedagogisk utbildning på högskolenivå, Leg. Arbetsterapeut eller beteendevetenskapliga utbildningar. Ytterliggare krav fanns på erfarenhet från arbete med målgruppen, av arbetsmarknadsfrågor och utveckling av individer. De personlig egenskaper som efterfrågades var att de sökande skulle vara målinriktad, kreativ, strukturerad och inspirerande.

Projektledarens roll är att dels jobba operativt i projektet med dess målgrupp och dels att ha ett mer övergripande projektansvar kring marknadsföring, dokumentation och ekonomi. Projektledaren är arbetsterapeut och har mångårig erfarenhet från arbete med målgruppen, utveckling av individer och med arbetsgivarkontakter inom daglig verksamhet. Projektmedarbetaren är utbildad socionom och har stor erfarenhet från arbete med målgruppen framförallt i skolmiljö.

4.2 Genomförande och process

Projektet påbörjades den 2010-01-12 och enligt planeringen startade den första gruppen den första februari. Inför gruppstarten iordningställdes lokalen, studiebesök genomfördes och en utbildningsplan arbetades fram. Grupp två påbörjade sitt år i Mellansteget den 16 augusti. Pilotgruppen avslutades den 22 december.

Projektmedarbetarna har gemensamt arbetat fram en utbildningsplan utifrån att det är viktigt att båda känner sig delaktiga i projektet och dess resultat. Under sommaren fanns en möjlighet att utvärdera och vid behov förändra utbildningsplanens innehåll. Inom projektet finns ett tillåtande klimat det vill säga att en öppen och rak kommunikation genomsyrar hela arbetssättet. Andra viktiga värden för inom projektet är ett gott bemötande med respekt för individen och dess integritet, möjliggöra självbestämmande för deltagaren genom hög delaktighet och att det finns en mening i allt det som görs på Mellansteget.

Deltagarna har en utsedd kontaktperson i Mellansteget som är ansvarig för den individens utveckling. Kontaktpersonen är den som har huvudansvaret för myndighetskontakter, dokumentation, praktikbesök och kontakt med handledaren på arbetsplatsen. Eftersom Mellansteget är en verksamhet med få anställde är det viktigt att det sker ett ständigt informationsutbyte för att båda ska vara uppdaterade kring hur det fungerar för varje deltagare

och lättare kunna bemöta dem alla. Under hösten har tid avsatts varje vecka för detta ändamål och det har fungerat bra. Detta är något som kommer att fortsätta under kommande år.

Mellansteget är organiserat förhållandevis långt ifrån ungdomstorgets styrgrupp vilket har ifrågasatts av Ungdomstorgets styrgrupp. Detta anser projektledaren har kompenserats genom att Mellanstegets metodgrupp haft återkommande träffar varannan månad. Vid dessa möten har målgrupp, ansökningsförfarandet, urvalskriterier och lägesrapporter diskuterats. Det har också funnits möjlighet att diskutera enskilda individer. Det är även ett tillfälle för deltagande myndigheter att informera om insatser i hemorganisationen som kan tillföra projektet något. De direkta effekterna, av att vara organiserat långt ifrån styrgrupp, har varit märkbara kring beslutsfattande rörande ekonomi. Projektledaren efterfrågar dock en projektgrupp, där möjligheten finns för projektledaren att diskutera projektets framfart mer ingående för att verksamheten ska fungera väl och få förväntat resultat.

4.3 Resultat och effekter

Inför höstens gruppstart fanns mer tid för förberedelse och tillfälle att ge information om projektet till berörda. Samtliga av deltagarna i grupp 2 fick ett brev innehållande ett beslutsmeddelande, kort information om Mellansteget samt planeringen för första veckan. Anhöriga bjöds även in till en informationskväll veckan innan gruppstart. Projektmedarbetarna upplevde det positivt att få träffa deltagarna tillsammans med anhöriga eller företrädare och är ett led i att utveckla ett gott samarbete.
Förutsättning till kompetensutveckling har funnits, men det har under hösten krävts en planering och framförhållning från de anställdas sida. Valet av kursen har och kommer även fortsättningsvis att styras utifrån deltagarnas behov samt för att stärka Mellanstegets metodutveckling. Under 2011 finns planer på att genomgå en coachutbildning för att utveckla projektteamets kunskaper och färdigheter för att coacha ungdomarna. Då erfarenhet visar att det är viktigt del för att stötta ungdomarna att utvecklas och våga ta nya steg framåt.

I samarbetet med Ungdomstorget har projektmedarbetarna fått en ökad kunskap och insikt om de andra myndigheternas uppdrag, verksamhet och regelverk. Det har underlättat vid framtidsplaneringen för deltagarna. Det finns även en möjlighet att sprida kunskaper om Mellanstegets arbetssätt.

Ungdomstorgets styrgrupp har beslutat att införa arbetsplatsträffar en gång/månad, tillsammans med enhetschef Tina Sundelin, för att möta det faktum att projektet är organiserat relativt långt ifrån styrgruppen. Syftet är att skapa ett tillfälle för dialog mellan projektmedarbetare och socialtjänsten för att gemensamt arbeta med utveckling, planering och uppföljning av arbetet inom det egna området.

5. GENOMFÖRANDE/METOD

5.1 Genomförandets förutsättningar

Mellansteget har individen i centrum och jobbar utifrån ett helhetsperspektiv; boende, fritid, vänner/familj, fysisk och psykisk hälsa, ekonomi och arbete. Under de inledande veckorna påbörjas en kartläggning av individen och som hjälp används Ungdomstorgets kartläggningsmaterial. Projektteamet anser att det för målgruppen varit svårt att fylla i kartläggningar, att den kognitiva förmågan kan påverka ens möjlighet att se sig själv utifrån och förhålla sig till det. En lösning på detta har varit att genomföra kartläggningen tillsammans och förklara frågor och hjälp att hittat deras värden på skattningsskalor.

För att möjliggöra deltagarnas utveckling under året i Mellansteget krävs en vägledning och stöd inför framtidens olika val. Från projektmedarbetarnas sida fordras en lyhördhet och att våga vara med på individens resa och inte tvärt om. Inom projektet finns ett positivt förhållningssätt som är baserat på ett lösningsfokuserat tänkande. Utgångspunkten är individens starka sidor och hur man kan använda sig av det man är bra på och hantera det man har svårt för.

5.2 Genomförande och process

Året i Mellansteget inleds med 8 veckor teori. Första veckan är en kick off vecka där tanken är att deltagarna ska få börja lära känna varandra.

Innehåll under de 8 teoriveckorna

En utbildningsplan har framtagits för året i Mellansteget och även utvärderats. Upplägget för pilotgruppen var att träffas måndag till fredag mellan klockan 9-14 i lokalerna på Vasaskolan. Grupp nummer 2 erbjöds teoriveckor måndag-torsdag, 9-14 och denna förändring berodde på att projektet under hösten 2010 hade två grupper igång samtidigt. Effekten av detta var att projektteamet fick göra förändringar i utbildningsplanen. Det kunde inte genomföras lika många studiebesök och visst innehåll fick sparas till återsamlingsträffarna.

Eftersom det i pilotgruppen var ett mindre antal deltagare, jämfört med resterande grupper, fanns det inte något behov av att dela på gruppen. Grupp 2 har inte heller delats upp under hösten, dels för att det först inte ansågs föreligga något behov av detta, dels att det rent personalmässigt varit svårt. Projektteamet har dock tänkt om i denna fråga och kommer att dela gruppen under våren vid återsamlingsträffarna. Under hösten har projektmedarbetarna försökt avsätta tid för individuella samtal och aktiviteter, då den enskilda coachningen bedöms viktig för att skapa möjlighet till framsteg och utveckling. Det har haft positiv inverkan på individens framfart i projektet och projektteamets förhoppning är att det kommer att finnas mer tid för det under våren.

Hos projektmedarbetarna krävs en lyhördhet och en flexibilitet för att kunna anpassa schemat och förenkla dess innehåll. Framställningen ska vara på rätt nivå utifrån deltagarnas behov. Under teoriveckorna har upplägget, för båda grupperna, varit att först genomföra olika övningar kring det aktuella ämnet. Ibland har deltagarna fått se film, rollspel eller att projektmedarbetarna pratat kring det ämne som ska behandlas. Därefter har projektpersonal försökt att skapa en diskussion i gruppen eftersom det är ett bra sätt att träna sig på att lyssna, förstå och tala. Gruppen har varit ett viktigt redskap för att ge möjlighet till ny kunskap. Deltagarna i pilotgruppen har haft lättare att koncentrera sig och sitta still jämfört med grupp 2, där kortare pauser varit nödvändiga.

Under året i Mellansteget har pilotgruppen fått träna på att sätta upp mål med hjälp av ledorden VILL – GÖRA –VARA. VILL handlar om vad man vill t ex med året i Mellansteget, under praktikplats eller i framtiden. GÖRA om hur jag ska göra för att nå dit jag vill t ex ta körkortet för att jobba inom fastighetsservice. VARA är hur jag vill vara för att nå dit jag vill t ex att vara engagerad. Projektmedarbetarna upplever att det med dessa ord underlättat för deltagarna, i båda grupperna, att förstå och träna på att sätta upp både kort –och långsiktiga mål. Detta kan öka motivationen hos deltagarna; att vara med och påverka sin egen utveckling.

Samtliga deltagare har skrivit ett CV och personligt brev. Upplevelserna från projektmedarbetarna och deltagarna är att det är svårt och tar sin tid. En förändring inför

höstens gruppstart var därför att införa det tidigare under teoriveckorna. En fördel har varit att deltagarna redan under första veckorna fick börja träna på att beskriva sina starka och svaga sidor med hjälp av egenskapsord. Deltagarna har även fått använda sig av så kallade ”kompetensbrev” där händelser från praktikplatser beskrivs. Utifrån texterna plockas egenskapsord ut och kan användas antingen i CV eller som bilagor. Detta har fungerat bra för båda grupperna.

Praktik

Under teoriveckorna genomför deltagarna studiebesök, utifrån intressen och önskemål, både på företag och olika myndigheter i samhället och gruppen ansvarar för hela besöket. Studiebesöken anses viktiga för möjlighet att träna på att möta arbetsgivare, se nya arbetsplatser och öka kunskapen om vad som krävs för att jobba inom en bransch. Det har vid utvärderingar framkommit att grupperna uppskattat studiebesöken men att de även vill träna på anställningsintervjuer. Att få till en övningssituation kring detta kommer att bli ett inslag under våren för grupp 2.

Praktikplatsen har valt utifrån deltagarnas intressen och önskemål. Den första kontakten med arbetsgivaren har projektmedarbetarna tagit men om det hos arbetsgivaren funnits intresse, att ta emot praktikanter, har deltagaren alltid följt med på första besöket. Under det första mötet har deltagaren, med hjälp av sitt CV och personliga brev, fått presentera sig och berätta om varför man vill praktisera just där. Vid detta besök har även projektmedarbetarna informerat om projektet, presenterat projektupplägget och delat ur Mellanstegets folder. Det har även tecknats projektavtal mellan deltagaren, arbetsplatsen och Mellansteget.

Inför första praktiken får deltagarna skriva en målsättning för dessa veckor med hjälp av ledorden VILL, GÖRA, VARA. Det tecknas även ett praktikkontrakt mellan deltagaren och Mellansteget, för att förstärka detta.
Upplägget kring praktikanskaffning och arbetet inför praktik anser projektteamet varit tydligt och framgångsrikt.

Pilotgruppen har haft sin praktik inom följande områden:

Praktik 1	**Praktik 2**	**Praktik 3**
Barnomsorg	Barnomsorg	Barnomsorg
Gatu -och park	Industri	Industri
Fastighetsservice	Fastighetsservice	Fastighetsservice
Ideell förening	Äldreomsorg	Äldreomsorg
Restaurang	Djurvård	Djurvård
Daglig verksamhet	Daglig verksamhet	Daglig verksamhet

Grupp 2 har haft sin första praktik inom följande områden:

Praktik 1
Fastighetsskötsel
Restaurang
Barnomsorg
Gatu- och park
Livsmedelsbutik

Affär
Djurvård

Deltagarna i pilotgruppen var på sina praktikplatser 4 dagar/vecka och återsamlades på onsdagar. Grupp 2 har varit på sin första praktik 3-4 dagar/vecka och återsamlats fredagar. Arbetstiden har varierat från 3-7 timmar timmar/dag beroende på individens förmåga men även arbetsplatsens möjlighet att bistå med handledning. Kontaktpersonen från Mellansteget har besökt arbetsplatsen en gång/vecka och utifrån behov gett stöd till handledaren och deltagaren. Kring några av deltagarna i grupp 2 har det funnits behov av tätare kontakt vilket projektteamet ansett varit nödvändigt för att undvika misslyckande.

På varje praktikplats har det funnits en utsedd handledare som varit den som ansvarat för deltagarens praktik på plats. Samtliga praktikhandledarna har gjort ett oerhört jobb för att praktikperioden skulle bli så bra som möjligt för individen.

Vid återsamlingsträffarna får deltagarna berätta om de gångna praktikveckan med hjälp av ledorden GJORT, TÄNKT och KÄNT. Det är ett sätt att öva på att återberätta en händelse och samtidigt koppla på en tanke och känsla. Det fungerade bra för pilotgruppen, som var engagerade och det uppstod många bra diskussioner. För grupp 2, upplever projektmedarbetarna, att det är betydligt svårare, dels att återberätta något, dels att sitta still och lyssna på när någon talar. För att lösa detta kommer gruppen att delas upp i två under våren. Projektteamet tänker även införa ”veckans reflektionsfråga” där deltagarna får med sig en frågeställning att fundera kring under praktikveckan och som tas upp under återsamlingen.

Efter varje praktikperiod får deltagarna ett muntligt och skriftlig omdöme. Inför att praktikhandledaren ska fylla i blanketten ges de instruktionen att tänka sig in i en anställningssituation. Syftet med det är att tydliggöra både vad som fungerat bra och mindre bra under praktiken. Under återsamlingsveckan, efter varje praktikperiod, får deltagaren fylla i en utvärdering av praktiken. Vid enskilda samtal diskuteras därefter VILL, GÖRA, VARA dokumentet, praktikkontraktet, handledarens omdöme samt den egna utvärderingen. Dessa dokument ger sammantaget ett bra diskussionsunderlag och används inför kommande praktikperiod när nya mål och praktikontrakt ska upprättas.

5.3 Resultat och effekter

En deltagare i pilotgruppen bedömdes inte ha sin tillhörighet på den öppna arbetsmarknaden och gjorde således sina tre praktikplaceringar inom daglig verksamhet. I samråd med Mellanstegets metodgrupp fattades beslutet att deltagaren ändå skulle få fortsätta delta i projektet. För individen blev det en möjlighet att under trygga former få prova olika placeringar inom daglig verksamhet.
En deltagare i grupp 2 avslutades efter två veckor i samråd med anvisande myndigheter. Bakgrunden till detta beslut är att bedömningen gjordes att det på grund av olika omständigheter inte fanns möjligheter att lyckas i projektet. Individens svårigheter fanns dokumenterade i tidigare insatser och var således inte någon nyhet för någon inblandad.
En deltagare i grupp 2 bedömdes må bättre av att vara 5 dagar i veckan på sin praktikplats och det har varit positivt, dels för individen, dels för resten av gruppen. Det är av största vikt att verksamheten är individanpassat och att det finns en flexibilitet gällande upplägget.

Under året i Mellansteget finns det en chans att prova tre olika praktikplatser. För vissa av deltagarna har detta blivit ett mål istället för att stanna kvar på arbetsplatsen och jobba för en utveckling och eventuell anställning. Att få en anställning är inte ett projektmål i sig men erfarenheten visar att målgruppen behöver längre tid och stöd för att lyckas. Eftersom deltagande i projektet möjliggör detta är det av största vikt att individen är delaktig i valet av praktikplats.

Projektmedarbetarna jobbat aktivt för att individen ska inse betydelsen av en hög närvaro under året i Mellansteget och hur frånvaro kan påverka anställningsbarheten i framtiden. Problemet med frånvaro diskuteras ur flera olika perspektiv, dels hjälp och stöd för att hitta lösningar i vardagen, dels i förhållande till rättigheter och skyldigheter i samhället samt vilka konsekvenser det får på bedömningen om man kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Mängden frånvaron visualiseras med hjälp av tabeller med olika färger.
Mellanstegets upplägg med ett praktikbesök samt en återsamlingsträff varje vecka har haft en positiv effekt på frånvaron. Projektteamet anser att deltagarnas motivation att vara på sin praktikplats påverkades av det faktum att de insåg sambandet mellan hög närvaro och ökat ansvar och därmed bättre självförtroendet.
I grupp två är det färre som har svårigheter med närvaron, jämför med pilotgruppen, men omfattningen av frånvaron är större. Genom vårt arbetssätt och utökat samarbete med anvisande myndighet försöker teamet lösa problemet. Anledningen till frånvaron ser olika ut hos deltagarna och första praktikperioden har varit ett sätt både för projektmedarbetarna men även för deltagarna att få en uppfattning om vad som fungerar bra och mindre bra. Under kommande praktikperiod kommer detta att utvecklas och lösningar på svårigheter att diskuteras.

I slutet av teoriperioden genomfördes en utvärdering och den visade att samtliga deltagare i pilotgruppen var nöjda. 5 av 6 deltagare valde att svara och nedan följer en redovisning av vissa utav frågorna:

	Dåligt	**Mindre bra**	**Godkänd**	**Bra**	**Mycket bra**
Innehåll				2	3
Upplägg			1	1	3
Stöd					5

Kommentarer från utvärderingen:
”Det var bra att ni var noga med att gå igenom saker”
”Jag tycker att innehållet var bra för jag har fått lära mig mycket”
”Jag tycker att dagarna varit för korta (9-14), det var för lite timmar och jag skulle vilja ha 8 timmar”
”Jag lärde mig mycket av studiebesöken”
”Jag tycker det varit bra med alla kompisar”

Efter halva tiden i Mellansteget genomfördes en utvärdering för pilotgruppen, nedan redovisas några av frågeställningarna samt kommentarer till vissa:

	Dåligt	**Mindre bra**	**Godkänd**	**Bra**	**Mycket bra**
Hur har praktiken varit			2	4	
Din egen insats		1	1	4	
Arbetsuppgifterna		1	1	4	
Din närvaro		1	3		2
Handledarens insats		1		1	4
Sociala miljön		2	1		3
Återsamlingsträffarna		1	1	1	3

Kommentarer från utvärderingen:
”Det har varit för korta arbetsdagar men det är ju inte alltid heller roliga arbetsuppgifter”
”Ibland har jag flyt med arbetsuppgifterna, andra gånger inte”
”Jag satt bara där på fikarasten och alla pratade med varandra, upplevde att ingen pratade med mig”
”Jag tycker att jag passade bra in på arbetsplatsen”
”Återsamlingsträffarna är bra för vi får ju hjälpa varandra”
”Vissa arbetsuppgifter var bra och andra var svåra, men jag fixade det”
”Jag tycker att det är för tätt mellan besöken från er på Mellansteget”
”Jag tycker att jag varit borta för mycket från min praktikplats”
”Ibland har det varit jobbigt att komma upp klockan 8:00 men det var också bra på ett sätt”

Efter avslutad tid i projektet kan dessa positiva effekter för individen i pilotgruppen märkas, som följd av deltagande i projektet:
För många av deltagarna är det märkbart att det skett en positiv förbättring, en chans att lyckas genom en aktivitet. Detta stärks av det faktum att det i Samordningsförbundets slutenkät framkom att 4 av 6 deltagare upplever att aktiviteten gjort att deras livssituation och psykiska hälsa förbättrats.
En deltagare genomförde samtliga praktikplaceringar inom daglig verksamhet, en samverkan påbörjades tidigt och övergången blev således positiv. Det har under året funnits möjlighet att prova tre olika dagliga verksamheter innan beslutet om vart det skulle permanentas togs.
Det faktum att Mellansteget arbetat systematiskt med att minska frånvaron anser projektteamet haft bra effekter på närvaron. För två deltagare i pilotgruppen minskade antalet frånvaro tillfällen avsevärt. Projektteamet anser att det även fortsättningsvis finns behov av stöd och det är något som diskuterades under avslutningssamtalen.
En deltagare har genom Mellansteget vågat prova på praktik inom ett nytt område med möjlighet att få anställning.
Gruppen har, genom året i Mellansteget, blivit medveten om vad man är bra, mindre bra på samt hur det individuella stödet bör vara utformat för att det ska fungera så bra som möjligt. Detta är något som dokumenterats och lämnats över till anvisande myndighet.

I slutet av teoriperioden för grupp 2 genomfördes en utvärdering och samtliga deltagare valde att svara och nedan följer en redovisning av vissa utav frågorna samt kommentarer:

	Dåligt	**Mindre bra**	**Godkänd**	**Bra**	**Mycket bra**
Innehåll			2	5	3
Upplägg			3	3	4
Stöd			1	2	7
Eget engagemang		1	3	1	5

Kommentarer från utvärderingen:
”Mycket bra, tyckte bara det”
”Personalen har varit väldigt stöttande”
”Roligt och intressant innehåll”
”Jag trodde att det var mer som en skola men det var det inte”

”Väldigt trånga lokaler, fler spel och tidningar och nya färger på väggarna”

Efter halva tiden i Mellansteget genomfördes en utvärdering för grupp 2, nedan redovisas några av frågeställningarna samt kommentarer:

	Dålig	**Mindre bra**	**Godkänd**	**Bra**	**Mycket bra**
Hur har praktiken varit				3	7
Din egen insats			2	3	5
Arbetsuppgifterna			2	3	5
Din närvaro		2		2	6
Handledarens insats			2	4	4
Sociala miljön (praktik)			3	2	3
Återsamlingsträffarna			1	8	1
Stödet från Mellansteget			1	5	4

Kommentarer från utvärderingen:
”Ska försöka säga till i förväg om jag får problem”
”Bättre handledare har jag aldrig haft”
”Många har kommit och gått men det tillhör den arbetsplatsen”
”Det är härligt att få träffa alla igen på fredagarna”
”Jag trivdes väldigt bra på praktikplatsen”

Efter halva tiden i projektet kan positiva effekter för individen i grupp 2 märkas, som följd av deltagande i projektet:
Vid en skattning av individens självförtroende och självkänsla innan och efter halva tiden i projektet så beskrev 5 av 10 att det skett en förändring till det bättre. Projektteamet upplever detta som något positivt eftersom ett lågt värde är utmärkande för gruppen.
Många deltagare gör sin första långa praktikplaceringar under året i Mellansteget och det kan upplevas jobbigt men även bli till en positiv erfarenhet. En deltagare har aldrig tidigare, på grund av olika omständigheter, kunnat stanna kvar på en arbetsplats mer än fyra veckor men nu blev det 10 veckor utan frånvaro, vilken erfarenhet och merit att skriva i sin CV! Omständigheterna var lyckade eftersom arbetsplatsen var positiv, det fanns en bra handledare, deltagaren var motiverad och stödet från Mellansteget fanns.
Några deltagare har under praktiken velat prova nya arbetsområden och det har gett ny erfarenhet för samtliga.
I grupp 2 är det många av deltagarna som ännu inte flytta till ett eget boende. Här kan vi se att gruppen och teoriveckornas innehåll, kan fungera som ett stöd i denna process.

Under projektet prioriteras hälsobefrämjande aktiviteter och 30 minuters avsätts varje dag under teoriveckorna till promenader. I pilotgruppen deltog alla efter bästa förmåga och positiva effekter på kondition och välbefinnande har varit märkbara. Projektmedarbetarna upplever att det varit svårare att motivera deltagarna i grupp 2 till att röra på sig. Anledningen till detta kan vara att det är en yngre och mer sammansvetsad grupp som i större utsträckning påverkas av varandra. Det kan även bero på att några av deltagarna förknippar Mellansteget med skolan och har svårt att förstå de egna förtjänsterna med promenaderna.

6. AKTIVITETER

Aktivitet	**Start**	**Slut**
Utbildning i Sitevision	4/8	4/8
Träff med anvisande myndighet grupp 2	5/8	5/8
Träff med Göran Forsberg kring sociala arbetskooperativ	10/8	10/8
Informationskväll för deltagare och anhöriga grupp 2	12/8	12/8
Fortbildning MISA Stockholm	20/8	20/8
Träff med VIVA arbete unga	25/8	25/8
Träff med Mellanstegets controller	26/8	26/8
Träff med Viva Vuxenutbildning	30/8	30/8
Föreläsning om arbetsförmåga	2/9	2/9
Lägesrapport Samordningsförbundets styrgrupp	10/9	10/9
Ungdomstorgets 1-års jubileum	14/9	14/9
Föreläsning om jämställdhet	23/9	23/9
Ungdomshälsan ”Balans i livet”	24/9	15/10
Gymnasiesärskolans programråd	4/10	4/10
Studiebesök Ungdomstorget med grupp 2	7/10	7/10
BELLA utbildning	12/10	12/10
Information till Ewa Wallberg, Utbildningsdepartementet	27/10	27/10
Information till studiebesök från Sundsvall	27/10	27/10
Studiebesök konsumentvägledningen	29/10	29/10
Seminarium Mellansteget	2/11	2/11
”Utvecklingsstörning, samhälle och välfärd”	22/11	22/11
Information från Ingången, alkohol- och drogrådgivning	24/11	26/11
Öppet hus Vasaskolan	30/11	30/11
Programråd gymnasiesärskolan	6/12	6/12
Träff med VIVA arbete unga	6/12	6/12
Samverkansträff Gränslöst ledarskap	9/12	9/12
Träff med studie- och yrkesvägledare gymnasiesärskolan	14/12	14/12
Glöggmingel Mellansteget	22/12	22/12

Projektplan hösten 2010

Lägesrapport Styrgruppen						10/9															
Metodgrupp							13/9							1/11							
Mellanst. Seminarium														2/11							
Ungdomstorget					2/9		14/9			7/10			27/10								
Aktiviteter	**Vecka**																				
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
Halvårssamtal	**Grp1**																				
Gruppstart/teoridel			**Grp2**																		
Handledarutbildning																					
Praktikstart		**Grp2**									**Grp1**										
Uppföljning praktikplats	**Grp1**											**Grp1**									**Grp1**
Återsamling 1 dag/vecka																					
Återsamling vecka	**Grp1**											**Grp1**									**Grp1**
Riskanalys																					
Framtidsplanering																		**Grp1**			

7. KOMMENTARER TILL AKTIVITETER

En riskanalys genomfördes under början av året där olika områden identifierades där behov av utveckling fanns. De områden som framstod var: att nyckelpersoner i projektet försvinner, verksamhetsmål inte uppnås och hur det kan påverkan diskussion kring implementering av verksamhet samt att deltagare avslutas. Vid uppföljning av riskanalysen konstaterades att det fortfarande var viktiga områden att jobba vidare med. Under året har diskussion med socialtjänsten påbörjats kring vikariefrågor och det kan vara ett sätta att jobba för att knyta an fler personer till projektet. För att uppnå verksamhetsmålen krävs att projektet får rätt målgrupp, att metoder anpassas och utvecklas samt samverkan mellan berörda parter sker. Projektteamet har märkt att det är svårt att besluta om när och om en deltagare ska avslutas i projektet. Det är alltid en subjektiv bedömning som genomför. Ett stöd i detta beslut är att anvisande myndighet finns med i detta samt att det dokumenteras väl.

Det faktum att Mellansteget haft två grupper under hösten har påverkat både deltagarna och projektmedarbetarna. Det har för individen inneburit att det funnits mindre tid för delaktighet i valet av praktikplatser. För projektmedarbetarna har tiden inte alltid räckt till för att coacha ungdomen. Projektteamet anser att 16 deltagare har varit en för stor grupp att arbeta med, dels för att ha möjlighet att stötta dem i deras utveckling, dels för att praktikanskaffningen tar tid i anspråk.

Under projektåret har en folder tagits fram där projektet beskrivs. Denna folder delas ut vid studiebesök, arbetsplatsbesök och vid föredrag om verksamheten. Projektteamet upplever att folder fungerar bra. Nu finns även en lättläst version av foldern, som kommer att delas ut till gymnasiesärskolan. Det finns numera även en hemsida på umea.se. Där finns en kortfattad beskrivning av projektet, länk till foldern, nyhetsflik med inlägg och bilder. Hemsidan vänder sig till myndigheter, gymnasiesärskolan, anhöriga, deltagare med flera. Mellansteget finns även på facebook.

Projektteamet har påbörjat arbetet med att skapa en metodpärm där Mellanstegets verktyg och arbetssätt beskrivs ingående. Detta är ett led i att tydliggöra Mellanstegets innehåll för utomstående men även för projektteamet.

Avgångsklasserna på gymnasiesärskolan får under sista terminen information om Mellansteget, då anmälan till introduktionsprogrammet på Ungdomstorget ska ske under april/maj. Under mars 2010 besökte därför Mellansteget samtliga avgångsklasser och informerade om verksamheten. Mellansteget deltog även vid avslutningskonferens för avgångseleverna. Under 2011 finns planer på att utbilda Mellanstegets ambassadörer det vill säga att deltagare från grupp 2 kan gå ut i avgångsklasserna och informera om utbildningen. Projektteamet anser att det kan stärka individen genom denna chans att förmedla sin kunskap och erfarenhet till andra i liknande situation. Det kan även spekuleras i om detta kan öka elevernas intresse av att söka till Mellansteget.

Alkohol och droger är något som intresserar även Mellanstegets deltagare och därför kändes det viktigt att ta upp ämnet till diskussion. I början av mars deltog pilotgruppen i ett föredrag om bruk och riskbruk av alkohol av hälsoutvecklare Annika Nordström, NUS. Föreläsningen upplevdes givande av samtliga ungdomar men är samtidigt ett känsligt ämne för många. Under hösten bjöd projektledaren vid två tillfällen in Maria Lindahl från Ingången, alkohol och drogrådgivning för unga. Inför föreläsningen fick deltagarna i båda grupperna i uppgift att skriva frågor kring ämnet. Det föranledde till bra diskussioner och var uppskattat från deltagarna och kommer även fortsättningsvis vara ett inslag.

Vid Mellansteget seminarium deltog representanter från deltagande myndigheter och organisationer samt projektets mentor Birgit Högberg. Under seminariet diskuterades kommentarerna till tidigare lägesrapport dessa var: i vilken mån diskuteras funktionsnedsättningens betydelse för deltagaren med deltagaren, närvaron, avhopp, verksamhetsmål, implementering, nyckelpersoner och gruppen som kommer direkt från gymnasiet. Samtliga av frågeställningarna upplevdes relevanta och kring vissa har redan arbete påbörjats andra kommer att tas upp under 2011.

Mellansteget har under 2010 genomför tre handledarutbildningar. Inbjudan skickades sammanlagt ut till 22 praktikhandledare och 13 kunde medverka. Utbildningens syfte är att stödja handledarna i deras roller och förbereda dem för målgruppen behov. Praktikhandledarutbildningens innehållet är: målgruppens behov, information om Mellansteget och exempel på stödinsatser på arbetsplatsen. Praktikutvärderingen visade att samtliga praktikhandledare upplevde att de kommer att ha nytta av utbildningen. Under våren 2011 planeras ytterliggare två utbildningstillfällen med samma kursplan.

Under hösten 2010 har ett samarbete påbörjats med Gränslöst ledarskap, som vänder sig till personer med intellektuella funktionsnedsättningar med beslut om dagligverksamhet enligt LSS, kring målgruppens behov. Detta ska fortsätta att utvecklas under 2011.

Efter sommaren blev projektteamet kontaktad av Göran Forsberg, som under hösten genomfört en förstudie kring sociala arbetskooperativ riktat mot målgruppen. En deltagare i pilotgruppen fick erbjudande om vara med i en fokusgrupp för att arbeta fram idéer hur ett sådant företag skulle kunna se ut. Projektteamet anser att sociala företag kan vara en väg ut i ett arbetsliv för många i gruppen.

Inför avslutningen av pilotgruppen ordandes ett glöggmingel på Vasaskolan, där det fanns möjlighet för deltagarna, deras anhöriga och företrädare, kompisar, anvisande myndigheter m fl. att träffas. Deltagarna fick även med sig ett kursintyg och en blomma samt en önskan om lycka till. Projektteamet anser att avslutningen var uppskattad och ett bra sätt att avsluta tiden i Mellansteget.

8. UPPFÖLJNING AV DELTAGARE

	Ålder	Kön	Antal
1. Antal deltagare sen projektstart	18-30	Män	9
	18-30	Kvinnor	8
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
2. Antal i arbete sen projektstart *(1)*	18-30	Män	0
	18-30	Kvinnor	0
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
3. Antal i studier sen projektstart *(2)*	18-30	Män	0
	18-30	Kvinnor	1
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
4. Antal som avbrutit sen projektstart *(3)*	18-30	Män	1
	18-30	Kvinnor	0
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
5. Antal som avslutats sen projektstart *(4)*	18-30	Män	3
	18-30	Kvinnor	3
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
6. Antal kvar i projektet	18-30	Män	5
	18-30	Kvinnor	5
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
7. Hade individen små eller stora möjligheter att påverka insatsen *(5)*	18-65	Alla	
8. Vilket betyg gav individen insatsen *(5)*	18-65	Alla	
9. Har individen upplevt att insatsen medfört att livssituationen försämrats eller förbättrats *(5)*	18-65	Alla	

1. Definition på i arbete är: Anställd med eller utan bidrag.
2. Definition på studier är: Komvux, högskoleutbildning, KY-utbildning, Folkhögskoleutbildning
3. Detta gäller individer som av olika skäl ”hoppat av” insatsen. Detta kan vara pga. att man avvikit, ej uppfyllt krav som ställs, ej haft intresse av att fullfölja etc.
4. Detta gäller individer som avslutat insatsen planerat. D.v.s. insatsen har ej lett till önskat resultat i form av arbete, studier eller att man gått vidare till annan insats.
5. Dessa uppgifter tas från SUS (M2 deltagare) och det ni ska skriva in är medelvärdet av de som svarat.

9. KOMMENTARER TILL UPPFÖLJNING AV DELTAGARE

Rekommendationer för pilotgruppen är att tre deltagare tillhör arbetsmarknaden, två ungdomar rekommenderas att ansöka om daglig verksamhet och en ska studera grundvux. Av de tre deltagare i pilotgruppen, som bedöms tillhöra arbetsmarknaden, ska en ungdom börja SEsam fastighet, som är 20 veckor lång yrkes- och studieförberedande utbildning, under vårterminen, för att öka möjligheten till anställning. Deltagaren gjorde samtliga praktikplaceringar inom samma företag, men när det kom till frågan om anställning på halvtid fanns inte den möjligheten hos företaget.
Den andre deltagaren ska, genom Ungdomstorget, fortsätta praktisera 3 månader på sin praktikplats, innan frågan om anställning kan fortsätta att behandlas. Den diskussionen skulle

enligt planering ske, i anslutning till praktikplacering 3, men på grund av hög frånvaro fick den avbrytas.
Den tredje deltagaren har provat fyra praktikplatser, men det har inte funnits möjlighet till anställning. Individen bedöms ha en arbetsförmåga, men det handlar om att hitta en bra arbetsplats med passande arbetsuppgifter. Deltagaren har aktualiserats till Ungdomstorget och ska fortsätta utveckla sin anställningsbarhet.
Två deltagare rekommenderas att ansöka om daglig verksamhet, den bedömningen gjordes tidigt under året inför och efter första praktikplaceringen. En av deltagarna gjorde samtliga praktikplaceringar inom daglig verksamhet och tillhör inte Mellanstegets målgrupp, men för den ungdomen har övergången till daglig verksamhet skett på ett mycket bra sätt. Det har under året funnits möjlighet att prova tre olika dagliga verksamheter innan beslutet togs vart det skulle permanentas. Den andra ungdomen gjorde sina praktikplaceringar på företag, men med väldigt anpassade arbetsuppgifter. Det blev under andra praktiken märkbart att det ställdes för höga krav på deltagaren. Detta resulterade i ett försämrat allmäntillstånd och ett bristande motivationsgrad vilket medförde att kraven på deltagandet i projektet sänktes. Efter året i Mellansteget kommer deltagaren att återgå till den tidigare dagliga verksamhetsplaceringen.
En ungdom kommer att studera vid grundvux under vårterminen och läsa svenska och matematik. Under hösten har deltagaren, tillsammans med projektledaren, besökt VIVA vägledning och grundvux Östra Gymnasiet samt genomfört ett test för behörighet. Projektteamet gör den bedömningen att deltagaren i dagsläget har sin tillhörighet inom daglig verksamhet och rekommenderat således individen att ansöka om det.

Deltagarna i grupp 2 har nu kommit halvvägs in i projektet, de har genomfört 8 veckors teori och varit ute på 10 veckors praktik. Under praktikveckorna har kontaktpersonal från Mellansteget genomfört ett praktikbesök/vecka men även haft återsamling en gång/vecka. Vi gör en preliminär bedömning, i fas med projektets målsättning, att 50 % av deltagarna i grupp 2 anses kunna stå till arbetsmarknadens förfogande.

En deltagare i grupp avslutades efter två veckor i samråd med anvisande myndigheter. Bakgrunden till detta beslut är att bedömningen gjordes att det på grund av olika omständigheter inte fanns möjligheter för individen att lyckas i projektet. Individens svårigheter fanns dokumenterade i tidigare insatser och var således inte en nyhet för någon inblandad.

Det faktum att det även i grupp 2 är en jämn könsfördelning anser projektpersonalen har haft en positiv inverkan på stämningen i gruppen. Projektmedarbetarna rekommenderar att även fortsättningsvis eftersträva en jämn könsfördelning. Att deltagarna är jämnåriga upplevs som något positivt eftersom man är i samma fas i livet.

10. SUS (SYSTEMET FÖR UPPFÖLJNING AV SAMVERKANSINSATSER)

I projektet Mellansteget används än så länge inte systemet SUS.

11. SLUTSATSER/AVVIKELSER

De slutsatser som kan dras utifrån projektets första år kan ge viss vägledning om vad som behöver förändras eller behållas för att projektet ska nå framgång.

Framgångsfaktorer

- Projektets upplägg, med praktik och teoriperioder i olika omfattning.
- Individuellt stöd.
- Samarbete, som utvecklas mellan deltagare, praktikhandledare och Mellansteget genom de återkommande praktikbesöken.
- Tid, för att lära känna individerna, se deras förmågor samt att bryta negativa mönster. För deltagarna blir året en möjlighet att lära känna sig själv och utvecklas som människa.
- Delaktighet, genom att individen är med och påverkar sin medverkan. Delaktighet kan skapa ett ökat intresse, drivkraft och tillfredsställelse.
- Omdömet som deltagarna får från praktikplatserna. Omdömet ligger till grund för framtidsplaneringen, men används även som ett arbetsmaterial. Omdömet ska även fortsättningsvis utvärderas och utvecklas för att bli så bra som möjligt.

Vid projektstart diskuterades hur arbetsmarknaden, med pågående lågkonjunktur, kunde påverka projektgenomförandet, dels för att hitta praktikplatser och dels för möjlighet till anställning. Under första projektåret har praktikplatser funnits men när det kommit till frågan om anställning har arbetsgivaren avböjt. En lärdom av detta är att påbörja diskussionen om anställning i god tid.

Inför nästa gruppstart behövs en fortsatt diskussion och samverkan för att identifiera Mellanstegets målgrupp. Projektteamet anser att de med grupp 2 arbetar med målgruppen, men att det vid behovsbedömning finns områden som bör uppmärksammas som mängd frånvaro och motivation att delta i projektet.

Under tiden i Mellansteget hålls ett halvårs- och avslutningssamtal för samtliga deltagare. Det har visat sig att det finns behov av ytterliggare träffar mellan dessa samtal för att få tillstånd en bra planering inför framtiden. Mellansteget kommer att kalla berörda till detta efter behov.

Rekommendationer för pilotgruppen är att tre deltagare tillhör arbetsförmedlingen, två ungdomar rekommenderas att ansöka om daglig verksamhet och en ska studera grundvux. Projektledaren anser att vi genom detta uppnått det operativa målet att 50 % av deltagarna bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande.
Samtliga deltagare har efter avslutat tid i projektet fått en muntlig och skriftlig sammanställning som presenterats under ett flerpartssamtal. Detta omdöme som fungerar, som ett utvärderings- och vägledningsmaterial, har därefter lämnats över till anvisande myndighet.
För pilotgruppens deltagarna har det skett en positiv personlig utveckling och en chans att lyckas genom en aktivitet. Detta stärks av det faktum att det i Samordningsförbundets slutenkät framkom att 4 av 6 deltagare upplever att aktiviteten gjort att deras livssituation och psykiska hälsa förbättrats.
Vid en skattning av individens självförtroende och självkänsla innan och efter halva tiden i projektet så beskrev 5 av 10 deltagare i grupp 2 att det skett en förändring till det bättre. Projektteamet anser att den upplevda ökningen är positivt eftersom ett lågt värde är utmärkande för gruppen samt att det är ett individuellt mål under projektet.

Projektledaren anser att det finns behov av tillgång till bil för projektet. Detta för möjliggöra, att utifrån behov, stötta deltagarna att åka till sin praktikplats eller för att lösa mer akut uppkomna problem på praktikplatsen.